

Uppdrag att undersöka förutsättningarna för en objektiv heltäckande undersökning av den samlade statliga nivåns påverkan på tillväxten och välfärden i Stockholms län

Med anledning av en motion av Maria Wallhager (fp) m.fl. om utjämnings-systemets effekter har landstingsfullmäktige uppdragit åt nämnden att undersöka förutsättningarna för att analysera hela den statliga nivåns effekter på regionens välfärd och tillväxt. Utredningens syfte ska vara att ge underlag till dialog mellan regionens politiker och statens representanter.

SAMMANFATTNING

En förutsättningslös studie av hela den statliga politikens inverkan på regionen skulle bli mycket omfattande. Däremot kan en studie som tar sin utgångspunkt i ett för tillväxt och välfärd centralt område, nämligen sysselsättningen, genomföras med rimliga resursinsatser. Regionplane- och trafiknämnden kan utreda effekterna av den statliga politiken på arbetsmarknadens struktur och sätt att fungera i regionen, om fullmäktige så beslutar. För ett rationellt arbete och för att ge resultat i rimlig tid krävs då en projektanställning under ett år vid nämndens förvaltning, som på heltid kan ägna sig åt utredningen, och medel för arvoden till experter och sakkunniga.

REGIONPLANE- OCH TRAFIKNÄMNDENS SVAR PÅ FULLMÄKTIGES UPPDRAG

Den svenska nationella politiken är inte uppbyggd utifrån någon genomgående eller systematisk territoriell dimension. Det finns en glesbygdspolitik och en regionpolitik är under uppbyggnad som ersättning för den hittillsvarande regionalpolitiken, men merparten av den nationella politiken är inte berörd av detta. Trots detta får många statliga beslut de facto olika effekter i olika delar av landet till följd av de varierande regionala förutsättningarna och ibland också till följd av varierande tillämpning. Sådana effekter är dock inte en följd av en uttalad politik och säkerligen inte heller systematiska. Detta är också bakgrunden till det arbete för en modern nationell storstadspolitik som nämnden bedriver sedan några år. I det projektet har fokus hittills varit på regelverk inom ett antal politikområden och syftet varit att påverka statsmakterna att ta hänsyn till särförhållanden i storstäderna vid utformningen av sin politik. Arbetet har inte omfattat transferringar eller analys av direkta ekonomiska effekter, bl.a. därför att nämnden bedömt ett sådant arbete som alltför omfattande. En helt förutsättningslös

studie av hela den statliga politikens inverkan skulle också bli mycket omfattande. Nämnden anser inte att nyttan av en sådan uppläggning svarar mot kostnaderna.

Däremot kan en utredning som tar sin utgångspunkt i effekterna på ett centralt samhällsområde ge meningsfulla och användbara resultat till rimliga kostnader. Med en sådan utgångspunkt behöver man inte genomföra en stor sökprocess över hela den statliga politiken. Samtidigt skulle en sådan utredning stärka arbetet för att få en storstadsdimension i den nationella politiken.

Sysselsättningen är grundläggande för invånarnas välfärd och företagens förutsättningar, dvs. för välfärd och ekonomisk tillväxt. Nämnden föreslår därför att en eventuell utredning ska avse effekterna av den statliga politiken på arbetsmarknadens struktur och sätt att fungera i regionen.

Det finns naturligtvis många delar av den statliga politiken som påverkar arbetsmarknad och sysselsättning i Stockholmsregionen. Det rör sig knappast främst om arbetsmarknads- och näringspolitiken, som har mycket liten omfattning i regionen, utan snarare om inslag inom andra politikområden – allt från exempelvis infrastruktur, som påverkar restider för personer och företag och företagens tillgång på arbetskraft, över utbildningssystem till skatter, utjämningsystem och socialförsäkringar med deras påverkan på incitamenten för företag och personer. Exakt vilka inslag i vilka politikområden som är mest betydelsefulla kan naturligtvis inte avgöras i förväg, utan är det som skall studeras.

P.g.a. komplexiteten behöver även en sådan utredning en bestämd utgångspunkt för att ge tillräcklig nytta av de resurser som man sätter in. Utgångspunkter bör vara dels modern teori om väl fungerande arbetsmarknader och vad som driver dem, dels undersökningar till företag, myndigheter och personer som flyttat till eller från regionen om deras motiv för och effekter av att flytta.

Stockholmsregionens ekonomi är avsevärt mer marknadsstyrd än övriga landets, dvs. statliga ingripanden i näringslivet och på arbetsmarknaden är få och små. Samtidigt är regionen beroende av den efterfrågan på tjänster som finns från övriga landet, liksom övriga landet är beroende av de specialiserade och avancerade tjänsterna här. Eftersom det inte finns någon systematisk territoriell statlig politik och det dessutom är så att Stockholmsregionen utvecklats mycket väl under många decennier är det av värde att göra en historisk belysning av politiken och regionens utveckling. Syftet är att finna ut om den statliga politiken främjat samspelet och utbytet inom landet.

Om utredningen också ska leverera förslag till ändringar i politiken behövs en internationell jämförelse för att finna alternativ till de delar av politiken som kan behöva förändras.

2005-10-26

RTN 2005-0148

LS 0312-3045

Den mycket snabba globaliseringen bör bilda bakgrund, men bör inte vara huvudsyftet med en sådan studie. Att regionen under lång tid har haft hög sysselsättning och hög tillväxt även med (och sannolikt delvis trots) den hittillsvarande statliga politiken är inte detsamma som att den har det nu eller kommer att ha det framöver, med en mycket förändrad omvärld.

En utredning av detta slag har såvitt bekant inte gjorts i Sverige tidigare. Arbetet skulle därför behöva bedrivas stegvis för att vaska fram de viktigaste komponenterna i politiken.

Utredningens huvudsyfte bör givetvis vara att ge underlag till regionens politiker i deras kontakter med regering och riksdag. Den bör dessutom kunna ge underlag till kommande planering, där det s.k. vertikala perspektivet behöver hanteras bättre än hittills. Ett ytterligare syfte bör, liksom det är med nämndens arbete för en modern nationell storstadspolitik i övrigt, vara att skapa förståelse i andra delar av landet för Stockholmsregionens förutsättningar och behov.

Regionplane- och trafiknämnden kan utföra ett eventuellt uppdrag från fullmäktige. Dock krävs sakkunskap också om transfereringssystemen (skatter, skatteutjämningsystemet och socialförsäkringarna) som nämndens förvaltning i dag inte har. Även med den avgränsning som här görs rör det sig om ett omfattande arbete som kräver stora arbetsinsatser och externa experter utanför nämndens ramavtalade konsultkrets om resultatet ska bli användbart. För ett rationellt arbete krävs en projektanställning vid nämndens förvaltning, som på heltid kan ägna sig åt utredningen. Med en sådan uppläggning kan utredningsarbetet genomföras på ett år med start i början av 2006.

Nämnden bedömer att konsultkostnaderna kan rymmas inom nämndens medel för konsulttjänster, medan projektanställningen och anlitanade av experter kräver medel som inte ryms i ordinarie budget.